

Q.P. Code :33625

[Time: 3 Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Draw diagrams / maps wherever necessary
 - 3) Figures to the right indicate marks allotted to the questions.
 - 4) Attach the map to your answer paper.

- Q.1
- A) On the outline map of Mumbai supplied to you, mark and name the following:- 10
- a) Head quarter of Mumbai city district
 - b) A dockyard
 - c) Mithi River
 - d) An archaeological site
 - e) Dumping ground
 - f) National park
 - g) A place of air pollution
 - h) Slum area
 - i) A wholesale market of vegetables and fruits
 - j) Railway junction on western suburban railway
- B) On the outline map of Konkan supplied to you, mark and name the following:- 10
- a) Palghar District
 - b) Amboli Ghat
 - c) A fort in Rajgad district
 - d) A port in Ratnagiri district
 - e) An atomic power station
 - f) An earthquake prone area
 - g) Industrial area of Thane district
 - h) Rice mill
 - i) Head Quarter of Sindhudurg district
 - j) Area of water pollution
- Q.2
- A) Explain the current issues related to E – waste and plastic waste. 10
- B) What are different methods of solid waste management followed in Urban areas of India. 10
- OR**
- C) Write explanatory note on Hazardous waste and non – hazardous waste. 10
- D) Explain the role of citizens in effective solid waste management. 10
- Q.3
- A) What are the main causes of decline in agricultural productivity? 10
- B) Explain the concepts of Green consumption and green business. 10
- OR**
- C) What is malnutrition? Explain the different factors of malnutrition in India. 10
- D) Describe various environmental and health problems associated with industrial regions. 10

Q.P. Code :33625

- Q.4 A) Describe typology of tourism with suitable charts and examples. 10
B) Explain the features of Eco – Tourism in India. 10

OR

- C) Examine the role of tourism policies of India in promoting Growth of tourism in India. Give suitable examples. 10
D) What are the socio – cultural and Economic impacts of Tourism industry? 10

- Q.5 A) Explain the concept, need and significance of environment management. 10
B) Describe the features of any one environmental protection movement in India. 10

OR

- C) Explain the concept of Ecological Footprint and explain how it is related to Recycling of Resources. 10
D) Explain the importance of any three environmental protection acts implemented in India. 10

Q.P. Code :33625

[वेळ: ३ तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 २) आवश्यक तेथे आकृत्या / नकाशे काढा.
 ३) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ४) तुमच्या उत्तरपत्रिकेसोबत नकाशा जोडा.
 ५) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र. १

अ) तुम्हास पुरविलेल्या मुंबईच्या नकाशात खालील घटक दाखवा व नावे द्या:-

१०

- अ) मुंबई शहर जिल्ह्याचे मुख्यालय
 ब) एक गोदी
 क) मिठी नदी
 ड) पुरातत्व शास्त्रीय ठिकाण
 इ) प्रेषण भूमी
 फ) राष्ट्रीय उद्यान
 ग) वायुप्रदूषणाचे एक ठिकाण
 ह) झोपडपट्टी ठिकाण
 ई) भाजी व फळांचा घाऊक बाजार
 ज) पश्चिम उपनगरीय रेल्वे जंक्शन

आ) तुम्हास पुरविलेल्या कोकणच्या नकाशात खालील घटक दाखवा व नावे द्या.

- अ) पालघर जिल्हा
 ब) आंबोली घाट
 क) रायगड जिल्ह्यातील किल्ला
 ड) रत्नागिरी जिल्ह्यातील बंदर
 इ) अणुऊर्जा केंद्र
 फ) भूकंपप्रवण क्षेत्र
 ग) ठाणे जिल्ह्यातील औद्योगिक विभाग
 ह) भातगिरिणी
 ई) सिंधुदुर्ग जिल्ह्याचे मुख्यालय
 ज) पाण्याच्या प्रदूषणाचे क्षेत्र

१०

प्र. २

अ) ई – कचरा आणि प्लॅस्टिक कचऱ्याच्या संबंधित अलीकडील समस्या स्पष्ट करा.

१०

ब) भारतातील शहरी भागात घन कचरा घनकचरा व्यवस्थापनाच्या कोणकोणत्या पद्धती अवलंबिल्या जातात?

१०

किंवा

Q.P. Code :33625

क) धोकादायक आणि निर्धोक कचरा यावर स्पष्टीकरणात्मक टीप लिहा.

१०

ड) परिणामकारक घनकचरा व्यवस्थापनातील नागरिकांची भूमिका स्पष्ट करा.

१०

प्र. ३

अ) कृषी उत्पादकता कमी होण्याची प्रमुख कारणे कोणती आहेत?

१०

ब) पर्यावरणपुरक उपभोग आणि पर्यावरणपुरक व्यवसाय ह्या संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

किंवा

क) कुपोषण म्हणजे काय? भारतातील कुपोषणाच्या विविध घटकांचे विवेचन करा.

ड) औद्योगिक विभागांशी संबंधित असलेल्या विविध पर्यावरणीय आणि आरोग्यविषयक समस्यांचे विवेचन करा.

१०

१०

प्र. ४

अ) पर्यटन प्रकारचे सुयोग्य तक्ते आणि उदाहरणांसहित वर्णन करा.

१०

ब) भारतातील पर्यावरणीय पर्यटनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

क) भारतातील पर्यटन उद्योगाला चालना देण्यासाठी भारताचे पर्यटन धोरण कसे उपयुक्त ठरू शकते सुयोग्य उदाहरणांसहित सांगा.

१०

ड) पर्यटन उद्योगाचे सामाजिक – सांस्कृतिक व आर्थिक परिणाम कोणते?

१०

प्र. ५

अ) पर्यावरण व्यवस्थापनाची संकल्पना, गरज आणि महत्व स्पष्ट करा.

१०

ब) भारतातील कोणत्याही एका पर्यावरण संरक्षण चळवळीच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

१०

किंवा

क) पर्यावरणीय पावलांचा ठसा (ecological footprint) ही संकल्पना स्पष्ट करा व तिचा संसाधनांच्या पुर्नवापराशी कसा संबंध आहे ते स्पष्ट करा.

ड) भारतात अंमलबजावणी केलेल्या कोणत्याही तीन पर्यावरण संरक्षण कायद्यांचे महत्व सांगा.

१०

१०

Que 01 A

Seat Number _____

Sign of Invigilator _____

Legend

- a) ☐ _____
- b) ☐ _____
- c) ☐ _____
- d) ☐ _____
- e) ☐ _____
- f) ☐ _____
- g) ☐ _____
- h) ☐ _____
- i) ☐ _____
- j) ☐ _____

Que. 01 B

Seat Number _____

Sign of Invigilator _____

Legend : -

a)	☐	_____
b)	☐	_____
c)	☐	_____
d)	☐	_____
e)	☐	_____
f)	☐	_____
g)	☐	_____
h)	☐	_____
i)	☐	_____
j)	☐	_____